

**ЧРЕЗ
ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ**

**ДО
ОБЩОТО СЪБРАНИЕ НА
СЪДИИТЕ ЗА ИЗБОР НА
ЧЛЕНОВЕ НА ВИСШИЯ
СЪДЕБЕН СЪВЕТ**

ЛИЧНИ МОТИВИ И КОНЦЕПЦИЯ

**от Красимир Димитров Лесенски – съдия в Районен съд Пазарджик,
кандидат за избран член за Висшия съдебен съвет от състава на съдиите
за свиканото на 18.06.2022 г. и на 25.06.2022 г. Общо събрание
за избор на членове на ВСС за съдийската колегия.**

УВАЖАЕМИ КОЛЕГИ,

През почти целия си съзнателен живот моята мечта за професионална реализация бе да бъда съдия. Преди десет години тази мечта стана реалност и оттогава аз всеки ден живея мечтата си. Никога през последните десетилетия – още от момента, в който реших да уча право и досега - аз не съм искал да бъда нещо различно от обикновен, редови съдия, нито пък съм искал да бъда нечий ръководител в съдебната система. Искал съм само и единствено да работя в името на законността и справедливостта, за да дам своята лепта за това да живеем в правово и цивилизовано общество. Същите мотиви ме ръководиха и в работата ми в годините като разследващ полицай от времето преди да стана съдия. Сега, донякъде неочаквано и за самия мен, аз на пръв поглед взех решение да изменя на тази своя мечта. Мотивите да взема подобно решение са от различно естество.

На първо място и аз, както много от вас, съм мислил през тези десет години преди всичко да гледам качествено и в срок делата си, но докато правих това, виждах как проблеми от различно естество заливат съдебната система. Някои от тези проблеми съществуват от повече от

десетилетие, други възникнаха през последните години. Трупането на проблеми и тяхното нерешаване или забавено решаване във времето, безспорно водят до напрежение в съдебната система и у всеки от нас, работещите в нея. Много от колегите в резултат на това считат, че са несправедливо третирани от самата система, която в различна степен не оценява в пълнота знанията, уменията и усилията, които полагат. А съдия, който вътре в себе си не е удовлетворен напълно от работата си и в него витае усещането за несправедливост, няма как да раздава справедливост на гражданите и обществото, защото знаем, че не можем да дадем това, което не притежаваме.

В крайна сметка, именно защото съдебната система е такава, т.е. система, нейното правилно функциониране зависи от общите усилия на всеки един от нас, а не от добруването на отделния индивид в нея. Заплащането на труда ни може и да е добър стимул за работа, но категорично не може да е единствен и достатъчен да функционира системата безпроблемно. Докато още бях студент по право в края на 90-те години на миналия век, заплатите на съдиите не бяха особено високи. Тогава колегите, част от които още са в съдебната система и днес, работиха, водени от много по-възвишени идеали, в името на справедливостта и доброто, и по причини, далеч отвъд размера на заплатата им. Много от тях бяха и продължават да са пример за мен и до днес.

Зная, че много от вас, Уважаеми колеги, са станали съдии, водени от подобни идеали. Затова и не искам да приема, че не съществуват принципи около които съдиите да не можем да се обединим и да издигнем съдебната система до онзи пиедестал, който развитието на съвременното общество и цивилизация изискват. Ние сме едно цяло, един организъм, един дом и трябва да бъдем единни. Не е възможно част от организма да е болен и да страда, а другите му части да считат, че те са си добре. Няма как да сме спокойни в нашия общ дом, ако в една от стаите гори чергата, па макар и да не е в тази, в която се намираме, да бездействаме и да смятаме, че този пожар няма да ни засегне рано или късно. Аз лично с тъга през годините наблюдавам засилващото се разделение вътре в съдебната система по различни признаци – на съдии от столицата и провинцията, на съдии от различни нива, на съдии от общи, административни и специализирани съдилища, на съдии, членове на една или друга професионална организация и т.н. С недоумение слушам как проблемите на едните не касаят другите и обратно - как например проблемите на софийските съдилища са си техни и не касаят нас от провинцията, затова да си ги решават сами или всеки път, когато възникне проблем в даден съд някъде в страната, да считаме, че касае само работещите там. Тези неспиращи деления на различна основа и липса на емпатия към проблемите на другите в системата, водят до недоверие между съдиите в нея, до отчуждаване едни от други и в крайна

сметка затрудняват правилното ѝ функциониране. Липсата на откровен, честен, нормален и понякога дори цивилизован диалог между всички нас пречи за дефиниране както на общите проблеми на съдебната система, така и за разбиране на спецификите на проблемите на отделните компоненти в тази система – на специфичните проблеми например на съдиите от районно ниво или на специфичните проблеми на колегите от софийските съдилища. А от действията на ВСС много зависи подобни разделения да бъдат преодоляни. Това е още една от причините да дам съгласието си да бъда номиниран за избран член.

Макар и да съм в съдебната система от едва десет години, за този период аз съм правораздавал като младши съдия в окръжен съд, като съдия в районен съд и повече от две години като съдия в административен съд, а освен това и по необходимост съм бил командирован за отделни съдебни заседания и в други районни съдилища извън този, в който съм назначен. Това, което съм установил е, че макар и за различните съдилища да има общи проблеми, които касаят всички ни в съдебната система, то всеки отделен съдебен регион, всеки отделен съд имат свои специфични проблеми, които не следва да бъдат пренебрегвани и за които трябва да се търси решение. Затова и моята лична кауза, ако бъда избран за член на ВСС, е да работя за създаване на условия за откровен и честен диалог вътре в системата, за ясното дефиниране на проблемите в нея като цяло, както и на специфичните проблеми на отделните съдилища и съдебни райони с активното участие и изслушване на съдиите и техните идеи за решаването им.

Съзнавам напълно, че моята кандидатура за подобна задача на пръв поглед изглежда не особено резонна – съдия от районно ниво, от провинцията, със само десет години съдийски стаж и без никакъв опит като административен ръководител. Не се изненадвам, ако много от Вас мислят за мен по този начин. Признавам, че това бяха и моите първи мисли, когато колеги ми предложиха да ме номинират за избран член на ВСС и че трудно бих могъл да защита със солидни аргументи кандидатурата си. Все пак обаче най-многобройни в системата сме именно районните съдии и на районно ниво според мен проблемите са най-осезаеми, като често те не се забелязват, когато си съдия в по-горна инстанция.

Аз съм сигурен, че моята кандидатура не представлява особен интерес за колегите от върховните и апелативните съдилища например и това е съвсем нормално – те са съдии, които са дали много на системата през годините и на които аз от своя страна няма какво да дам, освен уважението ми. Не смятам и нямам самочувствието, че въобще мога да бъда техен представител в съвета, а още по-малко да се изживявам като техен ръководител. Но по отношение на първоинстанционните нива – районни, окръжни (където първоинстанционните дела са около 40 % от всички дела) и административни (където първоинстанционните дела са

около 70 % от всички дела), във всеки един, от които съм правораздавал през годините - намирам, че мога да помогна като член на съдебния съвет за решаване на проблемите им. И съм благодарен, че законодателят е на път да премахне кариерните бонуси за членове на ВСС, за да не се налага да водим диалога си в насока дали не съм се кандидатира за кариерно израстване без конкурс.

В крайна сметка реших да приема подобно предизвикателство и най-малкото, за да имам възможност да изложа в писмен вид настоящата концепция, идеи, за която съм почерпил както от моите лични наблюдения и разбирания, така и от идеи, които сме обсъждали с различни колеги, или пък въобще са били предмет на широко обсъждане като това за Модел 4 например. А дали те се споделят от Вас и ще ги припознаете и като свои, ще решите с гласуването си на Общото събрание.

На първо място в моята концепция искам да обърна внимание на неправилното, според мен, възприемане на самия ВСС сред голяма част от обществото и в частност от съдиите. Самото наименование Висш съдебен съвет и правомощията, които има съгласно Конституцията да назначава, повишава, премества и освобождава от длъжност съдиите, да решава въпроси за придобиване и възстановяване на несменяемост, да налага дисциплинарни наказания понижаване и освобождаване от длъжност на съдиите, да назначава и освобождава административните ръководители в органите на съдебната власт и да решава въпроси за организацията на дейността на съответната система от органи на съдебната власт, имплицитно сочат, че това е орган, който ръководи съдебната система. Аз лично смятам обаче, че това преди всичко е колективен орган, който е призван да гарантира независимостта на съдебната система и да осигурява нейното нормално функциониране. Не и да бъде своеобразен „началник“ на съдиите.

Неслучайно чл.117, ал.2 от Конституцията на Република България гласи, че: „Съдебната власт е независима. При осъществяване на своите функции съдиите, съдебните заседатели, прокурорите и следователите се подчиняват само на закона“. Именно ВСС е замислен и създаден като един от гарантите на тази независимост и това е ясно посочено и в Решение № 1 от 14.01.1999 г. на КС на РБ по конст. дело № 34/98 г.: „...съгласно чл. 117, ал. 2, изр. първо от основния закон съдебната власт е независима. Тази независимост е осигурена както чрез изречение второ на чл. 117, ал. 2 от Конституцията, според което при осъществяване на своите функции съдиите, съдебните заседатели, прокурорите и следователите се подчиняват само на закона, така и чрез чл. 129, ал. 1 от Конституцията, според който съдиите, прокурорите и следователите се назначават, повишават, понижават, преместват и освобождават от длъжност само от Висшия съдебен съвет.“ Това схващане за ролята на

съвета е доразвито и в чл.16, ал.1 от ЗСВ, съгласно който: „Висшият съдебен съвет представлява съдебната власт, осигурява и отстоява независимостта ѝ, определя състава и организацията на работата на съдилищата, прокуратурите и следствените органи и обезпечава финансово и технически тяхната дейност, без да се намесва в нейното осъществяване.“ Ето защо според мен ВСС не следва да бъде възприеман като някакъв „висш началник“ в съдебната власт, а още по-малко считам, че му отива напоследък използваното популярно название в публичното пространство: „правителство на съдебната власт“. Такова той не е.

Преосмислянето на ролята на ВСС в съдебната система от последните десетилетия е в основата на моите разбирания за промяна в съдебната система. Според мен дори и неговото наименование следва да бъде сведено единствено до Съдебен съвет (макар и подобна промяна да не зависи от членовете му, а от законодателя). Съдебният съвет следва да бъде органът, който да решава проблемите на съдебната власт, а не да генерира нови, независимо дали се отнася до действия или бездействия, касаещи ефективното функциониране на системата, независимостта на съдиите, съдийското самоуправление и прозрачното управление на съдебната власт. Ако не изпълнява това си основно задължение – да осигури нормалното функциониране на съдебната власт в рамките на своите правомощия във всяко едно направление – независимост, прозрачност, справедливо управление на човешкия ресурс, материална и техническа обезпеченост, то съдебният съвет няма причина в какъвто и да е персонален състав да съществува и следва да бъде избран нов. Независимо по каква причина един съвет се проваля в тази си мисия, неговото съществуване отвъд това му задължение за мен се обезсмисля, изпразва се от съдържание и след този момент той се превръща единствено в източник на нови проблеми за системата, генератор на скандали и нови разделения, които не само не решават проблемите, не само понякога ги задълбочават, но дори и нерядко водят до уронване престижа на съдебната власт. Затова и моето лично виждане е, че съдебният съвет следва да въведе преди всичко високи етични стандарти за дебатиране и диалог в рамките на своите заседания, като дебатът се придържа строго само в рамките на професионални обсъждания, без лични нападки и с уважение между членовете в него, независимо от различията, които имат, колкото и съществени да са те по отделни въпроси. Още повече, че и заседанията на съвета са публични, а обществото все повече се интересува от това какво се случва вътре в съдебната власт.

Важен въпрос, касаещ дейността на ВСС в тази насока, е зачитането на волята на общите събрания на съдиите при вземане на решения, касаещи тяхната дейност, стига тази воля да е съобразена със закона и да не засяга неоправдано други органи на съдебната власт. В тази връзка мисля, че не само съветът следва да се съобразява с подобна воля, но дори

и да насърчава нейното свободно изразяване. Считам, че при възможност (времева, финансова, техническа) членовете на ВСС следва да провеждат извън заседанията си и периодични срещи със съдиите от страната за разговор и изслушване за възникнали проблеми по места, както и за намиране на общи решения за справянето с тях. Откъсването на съвета от проблемите в съдилищата по места, нечуването на мненията на работещите там и несъобразяването с тях, стои според мен в основата на проблемите в системата и тяхното натрупване. Това води и до отчуждаване на съдиите към самия съдебен съвет и решенията му, както и приемането на ВСС като „началника“ в системата, който си решава каквото иска, без да се интересува от работещите в нея. Не мога да съм напълно категоричен, но моите лични наблюдения са, че понастоящем членове на ВСС контактуват само с административните ръководители, което аз намирам за крайно неправилно, особено при възникнали конфликти, в които самите административни ръководители са и страна. Това не винаги предполага взимането на правилни решения в съвета, които да са от полза за системата. Прибавяйки и това, че на отделни места в системата по различни причини реално съдийското самоуправление въобще не заработи, така както бе замислено законодателно, то невъзможността да се чуе гласа на отделния съдия няма как да не се отразява негативно на състоянието на системата.

Ето защо аз лично бих имал желание да провеждам подобни срещи с редови колеги, ако бъда избран за член на ВСС, които не само ще помогнат за решаване на евентуални проблеми, но биха били и в пряка връзка с моето желание за сближаване, опознаване и обединение на съдиите около общи принципи и идеи. В условията на пандемията от Ковид-19 през последните две години дори разглеждахме дела по видеовръзка, използвайки постиженията на технологиите, защо да не ги използваме евентуално и за подобни срещи между членове на съвета и съдии от цялата страна за решаване на проблемите в системата.

Един от основните проблеми в нея безспорно е неравномерното натоварване. Последният Анализ на натовареността на съдилищата през 2020 г., приет от Съдийската колегия на ВСС на 05.10.2021 г., сочи, че районните съдилища са повече от три пъти по-натоварени от окръжните съдилища и повече от два пъти от административните. В същото време анализът сочи, че е налице голяма разлика по отношение натовареността между самите районни съдилища, като Софийски районен съд е около пет пъти по-натоварен от Районен съд Ивайловград например. Този проблем съществува от много дълго време и от години е свързан неизменно с дебата за прекрояване на съдебната карта и то касаещ преди всичко районните съдилища. По отношение основно на тях е и моето изложение по-долу.

За целите на моята концепция използвам именно посочения Анализ на натовареността на съдилищата през 2020 г., приет от Съдийската колегия на ВСС на 05.10.2021 г. и изготвения Доклад за Модел 4, само защото в тях се съдържат официалните данни, публикувани от ВСС на неговия сайт. В същото време искам да отворя една скоба – това безспорно са данни, които се базират предимно на броя на делата, разглеждани в съдилищата, а не на сложността им. Считам, че реформата на съдебната карта обаче следва да бъде съобразена и със сложността на делата, а не само с техния брой, защото количествените критерии са само едната страна на монетата. Именно защото например системата за случайно разпределение на делата е основана на броя на делата на съдиите, макар и разделени на различни групи дела, нерядко се стига до там, че колеги перманентно считат, че на тях се падат най-тежките дела и са най-натоварени. Няма съмнение, че подобни виждания не са лишени от логика с оглед именно на този недостатък на разпределение на делата, базиран основно на броя им. Съвсем отделен въпрос е, че дори и подобно разпределение не е равномерно и се е стига до ситуации, в които съдии получават много повече дела от дадена група в сравнение с други техни колеги. Това при всички случаи изисква постоянен и подробен анализ на работата на системата, базиран не само на броя на делата, за да се получи достоверна оценка за реалното време, отделяно за сходни, но с различна правна и фактическа сложност дела. Следва да се отбележи, че измерването на натовареността се прави по брой дела на годишна база, но е безспорно, че има съдилища, които в определени периоди от годината са свръх натоварени (например тези по морето през лятото например), а част от тях не са толкова натоварени през останалото време на годината. Изчисляването на натовареността на годишна база на брой на дела обаче може да доведе дотам, че тези съдилища да изглеждат ненатоварени, а предполагам, че всички ще се съгласим, че подобен подход също не е справедлив.

Недостатъкът на подобно измерване на натовареността се прояви и в проучването, по което например бяха определени кои съдилища са свръх натоварени, кои високо, ниско или ненатоварени през миналата година с оглед изплащане на допълнителните възнаграждения (по въпроса за възнаграждения ще се спра подробно по-долу). Това, което искам да отбележа тук е, че след първоначалното събиране на информацията, се появиха съмнения в достоверността на данните, което доведе до допълнителни проверки в различни съдилища и тези съмнения се потвърдиха на места. Така, от една страна е видно, че подобно измерване на натовареността, базирано само на броя на делата, зависи много от коректността на данните, подавани от самите съдилища и на следващо място не дава пълна картина за реалната натовареност в различните съдилища. Разбираемо много колеги се почувстваха обидени от подобно третиране и то не заради размерите на допълнителното

възнаграждение, а защото ВСС прие по този начин въз основа на бройки дела, че те работят по-малко от други съдилища на тяхно ниво, без да се интересува от спецификите и сложността на самите дела, които разглеждат. Но да се върнем на реформата на съдебната карта.

За мен е безспорно, че в изготвения Доклад за Модел 4, разработен в рамките на Дейност 1 „Разработване на модел за оптимизация на съдебната карта на българските съдилища и прокуратури“ по проект „Създаване на модел за оптимизация на съдебната карта на българските съдилища и прокуратури и разработване на Единна информационна система на съдилищата“, изпълняван от ВСС по Оперативна програма „Добро управление“ 2014-2020 г. са посочени основни базови критерии за развитие на съдебните райони, които са действително добра основа за дебати по отношение на реформата на съдебната карта, касаеща районни съдилища извън столицата. Зная, че този Модел 4 не бе възприет добре от голяма част от колегите, защото в съществуващото си той предлагаше твърде революционна реформа на правосъдието у нас, но изследванията, които са извършени и стоят в неговата основа, са задълбочени и могат да служат за ориентир и в бъдещ дебат за реформата на съдебната карта.

Аз лично считам, че реформата следва да се извършва на малки стъпки и постепенно, при постоянен анализ и отчитане на плюсовете и минусите на всеки етап и преминаването на следващ такъв едва след пълната убеденост, че се върви в правилна посока.

Или иначе казано – „Еволюция, а не революция“.

Целите, поставени в Модел 4, а те са:

- специализация на съдиите в страната по основни правни материи
и

- постигане на ефективно изравняване на натовареността в общите съдилища от една и съща инстанция,

се споделят от мен и считам, че трябва да бъдат водещи при реформата на съдебната карта. В този ред на мисли не смятам да се спирам в настоящата концепция подробно на евентуални стъпки по промяна на законодателството с оглед родовата подсъдност на делата, доколкото първо подобни законови промени са от компетентността на Народното събрание, а на следващо място, защото именно те по мое мнение бяха приети най-негативно от колегите съдии в дебата за Модел 4. А както отбелязах и по-горе: съдебният съвет следва да зачита мнението на съдиите. Намирам, че това донякъде намалява възможностите му да регулира натовареността, още повече, че липсва и законова възможност за преместване на съдии от един съдебен регион в друг без тяхно желание, което по принцип е правилно и следва да остане така и занапред. Маркирам това, защото например не е невъзможна ситуация, в която председатели на съдилища да предлагат и общото събрание с мнозинство да приема разпределението на съдиите по отделения (включително териториални) по такъв начин, че това да се използва за

неправомерно влияние върху отделни съдии. Затова и промените в съдебната карта по отделни райони следва да отчитат спецификите на района, транспортни връзки, численост на населението и неговия етнокултурен състав, икономическото развитие на съответния регион, техническа възможност за дистанционно разглеждане на дела и материалната обезпеченост – сгради и свързаната с тях поддръжка и текущи разходи, взаимодействие с други държавни или местни органи, както и гарантиране на независимостта на съдиите.

Тук веднага искам да заявя, че аз съм от съдиите, които са твърди противници на затварянето на каквито и да е съдилища. Ако някога съм считал, че има съдилища, които не следва да функционират във вида, в който са към момента и следва да бъдат затворени, като гледаните от тях дела преминат за разглеждане към общите съдилища, то това са били единствено военните съдилища. Те са приравнени на окръжни съдилища, но са изключително слабо натоварени на фона на натовареността на окръжните съдилища, камо ли спрямо останалата част от съдебна система, но с оглед войната, която се води в момента в Европа, не бих посмял на този етап дори да предлагам даже и тяхното затваряне.

Що се касае до районните съдилища, то през годините бяха извършени немалко проучвания, които показаха, че за много региони в страната, съдилищата са останали единствените реални представители на държавна власт по места и закриването им ще бъде възприето от местните общности като абдикация на държавата от решаването на проблеми им. Освен всичко друго, те са и значим „работодател“ в региони, където липсва развита икономика, изхранват много семейства и то не само от съдебната система, защото съдиите и съдебните служители ползват услугите на местни занаятчии, пазаруват от местни търговци и т.н.

Това съвсем не означава обаче, че всеки един районен съд трябва да остане да функционира във вида, който е към момента, защото на практика проблемите не само ще останат, но и ще се задълбочат с времето. А задълбочаването на проблемите е неминуемо, защото е свързано в последните петнайсетина години пряко с начина на влизане в съдебната система, а именно чрез провеждането на централизирани конкурси за младши съдии и за първоначално назначаване (ще се спра на конкурсите по-долу, но тук веднага искам да вмъкна, че не само не съм противник на централизираните конкурси, но и изцяло ги подкрепям). Мисълта ми е, че посредством тези централизирани конкурси в съдебната система безспорно влизат по презумпция най-знаещите колеги юристи от цялата страна. Проблемът (без да звучи като някаква критика) се корени обаче в профила на тези колеги – най-често това са млади хора, предимно родени и израснали в големи градове и най-вече учили в университети в големите градове, където има множество възможности за социални контакти и забавления, съответно са се устроили битово, а някои са създали и семейства там. Тяхното естествено желание, което за мен е

нещо нормално, е по възможност да развиват и професионалната си кариера в тези градове. Затова, дори и да спечелят място на конкурс за съдия в по-малки населени места, то бързо идва времето, в което желаят да ги напуснат. И това за мен също е напълно разбираемо, особено с оглед на посочените по-горе причини. Залагането на законов срок, в който те да останат и правораздават в района, за който са спечелили конкурс, също не е добра опция, най-малкото защото може да доведе до отлив на знаещи колеги от участие в подобни конкурси.

Следва допълнително да се отбележи и, че в много от малките районни съдилища, колегите разглеждат дела с различна правна материя, а това донякъде пречи на специализацията им, което със сигурност също е сериозен стимул за преместване в по-голям град, съответно по-голям съд, където има колегии по отделните правни материи. И не на последно място – по-големите съдилища дават много повече възможности за кариерно развитие. Това логично води до множество проблеми за съдилищата в по-малките населените места – постоянно текучество на кадри, хронично незаети щатове и все по-намаляващ брой „местни“ съдии, които живеят на местата, на които работят. В един момент обаче тези колеги ще се пенсионират (това се случва постоянно), а желаещи да правораздават дълготрайно на техните места в по-малките съдилища или няма, или не успяват да се класират на централизираните конкурси. Донякъде събитията в последните години – световна епидемия, сега война в Европа и високата инфлация, може и да доведат до връщане на част от хората по по-малките населени места, но засега още тенденцията е обратна. Все пак подобна вероятност съществува, което е още един довод да не се бърза със затварянето на съдилища.

В съдебния район, където работя – Пазарджик – от поне 15 години нито едно място, в нито един конкурс за младши съдии за района не е спечелен от колеги от област Пазарджик, а за същият период се пенсионираха поне десетима колеги от региона. Конкурсите за младши съдии и за първоначално назначаване се печелят предимно от колеги от София и Пловдив (между които съм бил и аз). Мястото на региона – по средата на двата най-големи града в България – е удобен трамплин за колеги към съдилищата в София и Пловдив и голяма част от тях след немного години работа тук, се местят. Предполагам, че подобна тенденция важи и за много от останалите съдилища от районно ниво извън големите областни центрове. Дори и в проведения наскоро външен конкурс за административните съдилища, трите свободни места в Административен съд Пазарджик бяха заети от колеги от град София. Съдиите, които са местни, все повече намаляват и това все повече затруднява работата на съдилищата в региона, което безспорно поражда и множество проблеми. На практика се получава така, че от поне няколко години за различни периоди от време де факто част от районните съдилища извън гр. Пазарджик работят като териториални отделения.

Всички колеги от Районен съд Пазарджик се е налагало в различни периоди от време да бъдем командировани за отделни дела и/или заседания в останалите районни съдилища – Велинград, Панагюрище и Пещера, за да разглеждаме дела и да помагаме на колегите там. Искам да вмъкна, че дори поради обективни причини в значителен период от време в Районен съд Панагюрище нямаше въобще действащ съдия и цялата работа там, включително организационна, се пое от колеги от Районния съд в Пазарджик.

Именно този личен опит ми дава основание да считам, че без да се затварят съдилища в малки населени места, то те могат да се обособят като териториални отделения (ТО) към по-големи съдилища в по-големи населени места, където естествено е възможно и с оглед посочените по-горе критерии - спецификите на района, транспортни връзки, численост на населението и неговия етнокултурен състав, икономическото развитие на съответния регион, техническа възможност за дистанционно разглеждане на дела и материалната обезпеченост – сгради и свързаната с тях поддръжка и текущи разходи, взаимодействие с други държавни или местни органи, както и гарантиране на независимостта на съдиите. Това ще има положително отражение както върху оптимизиране на работата на съдилищата в тези по-малки населени места, намаляване на администрацията им и разходите, но и ще постави младите съдии, влизайки в системата, в ситуация да правораздават в по-големи градове, с по-интензивен социален живот и по-привлекателни за тях. Ще даде от друга страна и възможност за специализация на съдиите по материя, дори и за тези, които сега гледат и граждански, и наказателни дела, като единственият сериозен недостатък за съдиите ще бъде, че един или два пъти месечно (в зависимост от броя на съдиите в отделните колегии и броя на делата за разглеждане в открито съдебно заседание в ТО), ще се налага да пътуват до по-малките съдилища - ТО, за да провеждат открити съдебни заседания там. Добър пример в това отношение може да бъде почерпен от решенията на прокурорската колегия на ВСС, с които част от районните прокуратури бяха преобразувани в ТО и към момента, след тяхното преобразуване, аз поне не съм чул за сериозни затруднения в работата им. Безспорно е обаче, че дейността на съда е в много по-голяма степен свързана с гражданите и осигуряването на достъп до правосъдие за последните, затова и подхода и критериите за обособяване на ТО следва да бъдат различни от тези на прокуратурата, но е факт, че при тях след подобна реорганизация по места се наблюдава изравняване на натовареността. Това, което също е много важно за мен, е, че моделът за реорганизация на съдебната карта няма нужда да бъде всъщност един за цялата съдебна система. Няма пречка да се помисли върху различни модели за оптимизация за всеки съдебен регион поотделно след срещи и обсъждане с колегите по места на специфичните им нужди и проблеми.

Организирането на работата в ТО би имало положителна промяна и за ритмичността на гледането на делата при тяхното отлагане, защото съдията ще е наясно на кои дати заседава всеки месец в това ТО (приложими са различни критерии – конкретни дати или дни в седмицата, или месеца) и ще може да се отлагат делата за кратки срокове (всеки месец примерно). Във връзка с връчването на книжа по мое дело на подсъдим – чужд гражданин, живеещ в Италия, след връщането на документите от италианския съд и техния превод на български език, ми беше интересно да установя, че са изпратени от подобно териториално отделение към по-голям съд. На самите бланки на италианския съд беше посочено, че ТО работи всеки ден от понеделник до петък, но съдията заседава само във вторник от 9 ч. до 12 ч. и четвъртък – от 13 ч. до 16 ч. Считам, че подобна организация на работа може да бъде въведена и тук.

Естествено, че превръщането на част от по-малките съдилища в ТО решава и доста други проблеми, които иначе стоят на вниманието на съдебния съвет, като например провеждането на процедури и избирането на административни ръководители за тези съдилища. Знаем, че за немалък брой малки съдилища от години няма желаещи колеги да бъдат административни ръководители. Така например, ако не греша, съвсем наскоро беше обявен дваият подред конкурс за административен ръководител на Районен съд Първомай, като при всички досегашни нямаше желаещи да заемат този пост. Превръщането например на този съд в ТО на Районен съд Пловдив при близостта им, наличието на редовен ЖП транспорт или възможността да се пътува с автомобил за по-малко от час по равен път, няма по никакъв начин да затрудни достъпа до правосъдие на жителите на Първомай и другите населени места, които съдът обслужва. Доколкото съм запознат работещите колеги и към момента в този съд са от Пловдив, което пък няма да доведе до сериозни сътресения и за тях, а ще позволи на съдебния съвет да спре да се занимава с обявяването на ненужни конкурси за административен ръководител. Освен всичко друго Анализа на натовареността на съдилищата през 2020 г., приет от Съдийската колегия на ВСС на 05.10.2021 г., сочи, че РС Пловдив и РС Първомай имат сходна натовареност и подобно обединение няма да бъде в тежест на никого. По подобен начин стои и въпросът за евентуално превръщане на РС Асеновград в ТО на РС Пловдив. Разстоянието между двата съда е само 15 км. в права линия и натовареността им е сходна. По подобен начин стои и въпросът с РС Пещера, който е само на 20 км. отстояние от РС Пазарджик. Естествено това са само примери, които давам за съдилища, с които съм запознат пряко. На този етап нямам поглед към всички районни съдилища в страната и отделните региони, но считам, че има място за диалог и приемане на евентуални решения в подобна насока при широк консенсус от страна на съдиите. Така логично следва да бъде поставен и резонния въпрос дори за възможността за превръщане на ТО

към други съседни съдилища и на по-натоварени такива (както в примера с РС Първомай и РС Асеновград), след като това не би довело до ограничаване на достъпа до правосъдие на гражданите, не би променило средната натовареност на колегите в тези съдилища, но би спомогнало за минимизиране на разходите на съдебната власт и избягване провеждането на никому ненужни конкурси за административни ръководители.

За минимизирането на разходите на самите ТО обаче следва неизменно да споменем, че все пак промяната в местната подсъдност на някои дела (най-вече наказателни) би била положителна. Намирам, че подобна промяна не е необходима изобщо по гражданските дела, по които и липсва изискване за неизменността на състава, но може да се помисли за част от наказателните дела. Следва да се отбележи, че въобще идеята за оптимизиране на съдебната карта чрез превръщането на част от съдилищата в ТО към други съдилища следва да търси реализация от съдебния съвет, едва след като са изчерпани всички възможности за законодателни промени, касаещи подсъдността по част от делата. Ако подобни законодателни промени балансират натовареността на отделните съдилища, то дебатът тогава би се трансформирал само в такъв евентуално за необходимостта от съществуването на даден съд. Конкретна идея, свързана с промяна подсъдността на някои дела, гледани от ТО, може да бъде посочена например с делата по искания за вземане на МНО „Задържане под стража“. Вместо да се разглеждат в отделните ТО, разглеждането на исканията може да се осъществява само в областните градове, където са ситуирани и следствените арести, тъй като в общия случай лицата, преди довеждането им пред съда, са задържани за 72 часа с постановление на прокурор в същите тези арести, независимо от мястото на извършване на деянието. Това може да има положително влияние в поне две посоки – намаляване разходите по транспортиране на задържания и съответно разходите за съдебна охрана, както и намаляване на вероятността за отводи на съдии, разгледали искането за вземане на МНО „Задържане под стража“ при разглеждане на делото след внасянето му с ОА в местно компетентния съд, който може и да е различен от гледалия МНО.

В обобщение смятам, че превръщането на по-малки съдилища в ТО към съседни по-големи такива категорично няма да възпрепятства достъпа на гражданите до правосъдие. Увереност в тази насока ми дава административното правораздаване в последните 15 години. Административните съдилища, които са ситуирани само в областните градове, са основните първоинстанционни съдилища по голяма част от административните дела и за времето на тяхното съществуване не съм се сблъсквал с упреци от граждани или организации, че по този начин се възпрепятства достъпа им до защита срещу актове, действия или бездействия на администрацията. Освен това самото превръщане на малки съдилища в ТО няма да доведе до затваряне на сградите на тези

отделения за гражданите, подобно на посочения от мен по-горе пример с италианския съд. В тях ще продължат да се приемат книжа по всички дела на районния съд и да се предоставя информация и услуги, ще се запазят и Бюрата за съдимост към тях. Дори за гражданите и страните достъпът ще бъде разширен, защото ще могат да подават документи и директно в по-големия съд, включително и по дела, които се разглеждат в ТО към него, а чисто житейски са възможни много ситуации, в които това да е по-удобно за самите тях.

Неизменно въпросът със съдебната карта в тази насока е свързан с въвеждането на ел. правосъдие и възможността не само за обмен на информация, документи по делата и произнасяне на съдиите в закрито съдебно заседание от разстояние, но разглеждането и на част от делата в открито съдебно заседание по видеовръзка. Поради пандемията от Ковид-19 така или иначе много съдилища разглеждаха дела по този начин. В Административен съд Пазарджик например почти всички дела с лишени от свобода в този период със съгласието на страните бяха разглеждани по видеовръзка с цел да се минимизира вероятността да се пренесе заразата в местата за лишаване от свобода, където и лечението на болелите би било затруднено. Считам, че със закупуване на подходящото техническо оборудване – хардуер и софтуер, с които да бъдат оборудвани съдебните зали, подобно разглеждане на дела може да бъде разширено и подобро, като се гарантира правото на участие и на защита на страните по делата. Например лицата, които участват в процеса дистанционно, следва да имат поглед върху цялата съдебна зала, а не само към съдиите, съответно да имат възможност ясно да чуват изявленията на останалите участници в процеса. Това изисква инсталирането на широкообхватни камери в съдебните зали с висока резолюция и качествен аудио софтуер. Смятам, че бюджетът на съдебната власт няма да бъде натоварен с големи разходи в тази насока, имайки предвид, че този разход касае преди всичко първоинстанционните съдилища, а ползите ще бъдат големи, включително и като икономии на текущи разходи за сградите в ТО. Според мен дори няма пречка да се мисли и по-нататък в подобна посока - за открити съдебни заседания по граждански дела, гледани в ТО, като съдията например да се намира в зала в по-големия съд, а съдебният секретар, страните и останалите участници в процеса, включително свидетели и вещи лица да се намират в съдебна зала в самото ТО. При достатъчно добра видеовръзка с качествени камери и звук и съдебен секретар в ТО, който да извършва проверка на самоличността на лицата на място под прекия надзор на съдията по видеовръзката, няма пречка съдията да ръководи заседанието дистанционно, да разпитва свидетелите и да изслушва вещите лица.

Изложеното дотук касае моето виждане за уеднаквяване на натовареността в районните съдилища извън столицата. Част от тези мерки, като възможността да се гледат дела по видеовръзка биха били от

полза и за софийските съдилища. Там, доколкото съм запознат, пречка в тази насока се явява преди всичко ограничената материална база, включително зали с необходимата техническа обезпеченост. За съжаление за съдийските съдилища (СРС и СГС конкретно) е ясно, че основните мерки, които биха могли да се вземат за облекчаване на изключително високата им натовареност и за изравняването на тази натовареност към останалите съдилища в страната, са най-вече законодателни и касаят промяна в подсъдността на някои дела. Това е така, защото решаването на високата натовареност при тях не може да стане само с механичното увеличаване на щатове за съдии в тези две съдилища.

България е една от държавите с най-много съдии в Европа на глава от населението, като последното е неравномерно разпределено в територията и голяма част е именно концентрирано в София. В същото време основният процент от бюджета на съдебната власт е предназначен за възнагражденията на съдиите и служителите. При растящо недоволство в обществото от нашата работа (без да влизам в дебат дали гражданите са прави), би било крайно неприемливо този бюджет да расте на гърба на данъкоплатеца, заради увеличаване с нови щатове на съдии в софийските съдилища. Остава възможността да се трансформират щатове от други съдилища от страната в софийските, което на практика се извършва от досегашни съвети. Дори и да има и занапред принципно подобна възможност, тя обаче също не решава множество други проблеми, свързани с нея, които възникват при извършването ѝ. Увеличените щатове на съдии изискват увеличаването на щатове и на съдебни служители. Всички тези съдии и служители трябва да разполагат с работно място, а опции за промяна и разширяване на материалната база липсват към момента. Дори и понастоящем софийските колеги работят в кабинети по няколко съдии, които кабинети често не са с големина, подходяща дори за един или двама. Увеличеният брой съдии изисква увеличаване и на броя на съдебните зали и тяхната техническа обезпеченост, където също липсват опции за подобни действия. Така механичното увеличаване на щатове на съдиите в софийските съдилища води всъщност до лавина нови проблеми, без изцяло да решава старите.

Логично е, че съдебната власт трудно би защитила пред обществото претенциите си за увеличаване на бюджета (па макар и той да е самостоятелен) за нови щатове или за нови съдебни сгради например, особено във времена на криза, само на база на това, че следва да се извършват разходи за увеличаване на щатове в София, без да се направи опит преди това да се реорганизира и оптимизира цялостно съдебната система в страната. Затова и смятам, че проблемите на съдийските съдилища не са само техни, а засягат всички нас, защото тези проблеми, свързани със свръхнатовареност в отделен орган на съдебната власт,

водят неминуемо до влошаване качеството и срочността на правораздаването, оттам и до недоволство у потребителите на услугата „правораздаване“, което пряко рефлектира в обществото и се превръща в сериозен проблем за държавата. А подобно недоволство в крайна сметка ще се върне като бумеранг върху всички нас, които работим в тази система. Считам, че вместо да чакаме подобно негативно за нас развитие, в което никой от законодателната власт например не би ни питал или не би се интересувал какво смятаме за реорганизацията на съдебната карта (както общо взето се случи със специализираните съдилища и прокуратури в момента), трябва ВСС да организира широки дискусии вътре в съдебната власт, включително и чрез различни ел. платформи, в които всеки съдия да даде мнението си за законодателни инициативи за промяна на подсъдност на дела, съответно реорганизация на съдебната карта. Ако бъда избран за член на ВСС аз ще настоявам за подобни дискусии. В противен случай след време много от нас могат да се окажат в незавидната позиция, в която се оказаха в момента колегите от специализираните съдилища и прокуратури.

Макар и съдебният съвет да не разполага със законодателна инициатива, то след една подобна широка дискусия вътре в системата и след обединяването около различни идеи за реформа на съдебната карта, като конституционно уреден орган, той може да взаимодейства със законодателната и изпълнителната власт и да предложи на тяхното внимание тези идеи. Твърде дълго, Уважаеми колеги, аз слушам критики към нас от хора, извън системата, че се обединяваме само по въпроси, касаещи увеличаване на възнагражденията ни, както и че основно в тези случаи надигаме глас, че ако не бъдат увеличени, се засягала нашата независимост. Зная, че това не е приятна истина, но не трябва да си я спестяваме. Както посочих и в началото, вярвам, че има и други идеи и принципи, около които можем да се обединим и реформата на съдебната карта – такава, че да постигнем ефективно изравняване на натовареността в общите съдилища от една и съща инстанция, специализация на съдиите в страната по основни правни материи и минимизиране на разходите на системата, за мен е най-важният от тях.

Една малка идея за оказване временно на помощ на по-натоварените съдилища в определени, конкретни и недълги периоди от време, която аз и мои колеги сме обсъждали, е свързана със съдебните помощници в системата и възможността за командироването им за кратки периоди от време (до 30 календарни дни съгласно чл.121, ал.1 КТ, приложим за тях по силата на чл.248 ЗСВ) от съда, в който са назначени, в друг съд от системата. Основният проблем тук е свързан със законодателната уредба, тъй като съгласно чл.246, ал.1 ЗСВ съдебните помощници се назначават от административния ръководител на съответния съд и поради това няма как той да ги командирова в друг различен съдебен орган, който се явява и различно „предприятие“ по

смисъла на § 1, т.2 от КТ. Евентуална законодателна уредба в тази насока и реда, по който да се извършва подобно командироване, би дала възможност съдебните помощници при нужда и с оглед експедитивност да бъдат насочвани към други съдилища за оказване на конкретна помощ по дела. Например в съд, в който обичайно постъпват неголямо количество заповедни производства, но в конкретен момент постъпят десетки повече – за изготвяне на проекти на съдебни актове по тях. Или за конкретен период в съдилища, натоварени често сезонно – на морето през лятото или планински такива през зимата, или на гранични съдилища в моменти на бежански вълни например. Освен ефективна, подобна мярка, би била на практика осъществявана често и без промяна дори физически на работното място на съдебните помощници, тъй като често в големите градове в една съдебна палата например се помещават окръжни и районни съдилища, а някъде и апелативни. Така реално съдебни помощници от апелативен или окръжен съд биха могли без проблем да оказват помощ на районния съд в конкретен момент по конкретни дела, без дори да се налага да работят дори в друг кабинет или на друг компютър, различни от обичайните им. Мисля, че може реално да се помисли и в тази посока.

И тъй като засегнах вече няколко пъти въпроса и за възнагражденията, да изложа и вижданията си по отношение на тях. Очевидно и възнагражденията в система в последните години се превърнаха в още един повод за разделение. Ясно е, че предприемането на стъпки по отношение на реформата на съдебната карта и уеднаквяване на натовареността на съдилища по отделни нива, биха туширали подобно напрежение между колегите поне по отношение на съдилищата от едно ниво. Защото за мен лично е напълно нормално съдиите от по-горните инстанции да получават по-високи възнаграждения, защото последното не е функция само на броя на делата, които разглеждат и на времето, което им отнема. Много често решаването на дела на тези колеги им отнема много по-малко време от времето, необходимо на съдии в по-ниски нива (говоря за времето за правен анализ, а не за събирането на доказателства например), благодарение на личните знания, опит и умения, които те са натрупали през годините, поради което и няма как това да не се взема предвид. В крайна сметка някои от тях години са се сблъскали с даден правен проблем, отделили са много време, за да го проучат, изучат и анализират, именно за да стигнат до там решаването му да им отнема минути от един момент напред. Подобни знания, опит и умения не следва да остават невъзнаградени. Затова по вертикала в съдебната система може да има промяна по отношение на възнагражденията, но без намаляване на тези на върховните съдии, а по-скоро увеличаване на възнагражденията на съдиите от по-ниските инстанции.

Проблемът е основно по хоризонтала и то там, където има неравномерно натоварване на едно и също ниво. Макар и съдиите в софийските съдилища да имат по-висок ранг от съответните съдилища от тяхното ниво в системата, то на фона на високата им натовареност и на икономическото развитие на столицата, за мен разликата във възнагражденията също е оправдана. В крайна сметка в едни отминали времена всички еднакво не работиха и получаваха еднакви възнаграждения. След като съдебният съвет не може да осигури равномерна натовареност в отделните нива на системата, то разликата в заплащането с оглед положения труд е напълно закономерна и правилна. Зная, че някои колеги считат, че това не трябва да е така и са прави, че не би трябвало да е така, но само при еднаква натовареност по отделните нива. След като към момента такава не е налице, то и заплащането следва да е диференцирано.

Друг е въпросът, че начинът, по който през миналата година бяха изчислени допълнителните възнаграждения, не бе нито най-правилния, нито най-справедливия и в крайна сметка май остави горчив вкус в устата на всички ни – свръхнатоварените съдилища например получиха малко над една заплата спрямо ненатоварените, а това няма как да е справедливо с оглед твърдяната сериозна разлика в натовареността и евентуално положения труд. Пиша го, изхождайки и от личния си опит, като един от тези, правораздавал в този период в едно от четирите (без да броя ВКС и ВАС) свръхнатоварени съдилища в системата – Административен съд Пазарджик. От друга страна, както посочих и по-горе, когато засегнах тази тема, то база за изчисляване на положения труд пък беше само броят на разглежданите дела, а не и тяхната сложност, което с право разочарова пък други колеги, които приеха, че са третирани от съвета едва ли не като неработещи.

В този ред на мисли, аз считам, че сега действащият съвет по необясними за мен причини се фиксира в измерването на натовареността само на база броя на делата, а не на тяхната сложност. Поне това сочат анализите на сайта на ВСС. В тази насока предходният съвет направи добър опит, макар и не особено успешен, да въведе СИНС, с който да се изчислява реалната натовареност на всеки съдия според степента на сложност на всяко дело, но напоследък на практика този подход изглежда, че бе изоставен. Този опит със СИНС в крайна сметка се оказа неуспешен, не защото неговата идея не бе добра, а заради самото ѝ осъществяване. На първо място това бе заложено в начина, по който бяха изчислени коефициентите за натовареност по видовете дела, като следва да си признаем, че вина за това имаме всички, тъй като немалка част от колегите или не участваха в проучването, поради незаинтересованост, или даваха нереални отговори, в резултат на което се оказа например, че колегите от окръжните съдилища са много по-натоварени от тези в

районните съдилищата, въпреки че разглеждат три пъти по-малък брой дела (съгласно Анализа за 2020 г.). Колкото и тези дела да са по-тежки, всички имаме реална представа за това кой съд от кое ниво е по-натоварен (изключвам СГС, който действително е по-натоварен от СРС).

Но основният проблем отново не е в различната натовареност по нива, а това, че тази система реално не спомогна за изравняването на натовареността на съдиите вътре в отделните съдилища. Това се получи, защото тя бе прилагана не в пряка връзка с ел. разпределение на делата. Според мен основният замисъл беше да се разпределят дела според реалната натовареност на отделния съдия, а в крайна сметка разпределянето продължи да се осъществява по броя на делата в отделните групи, независимо от изчисляването на коефициентите на натовареност. Така от една страна имаме система, която измерва натовареността, но тя реално не се използва като основа и водещ параметър за разпределението на бъдещи дела на отделните съдии. Това рефлектира на места до неравномерно натоварване на отделните отделения и съдии, което естествено води и нерядко до конфликти между тях, а оттам и до разделение сред колегите. Абсурдът с разпределенията на дела само на база техния брой, без да се отчита фактическата и правната им сложност, води реално до там, че съдии, които имат разпределени много повече дела като брой от свои колеги, на практика могат да бъдат много по-малко натоварени. Ето защо аз считам, че съдебният съвет следва да се върне към това да търси начини за изчисляване натовареността на съдиите на база на реалния труд, който се полага по отделните дела и това да е критерий за разпределяне на следващи дела на определен докладчик. Неправилно е да слагаме на кантар административнонаказателно дело по ЗДвП – управление на МПС без поставен предпазен колан с някое административнонаказателно дело за нарушение по ЗЧАВ или ЗУО например.

Темата за ел. правосъдие и изчисляването на натовареността на съдиите няма как да бъде обсъждана и без да се засегне въведената в съдилищата система ЕИСС. Всички знаем, че през миналата година съдии от ВКС изготвиха доклад, в който посочиха, че тази система не само не съответства на целите, за които е създадена във връзка с ел. правосъдие, но дори част от извършваните с нея операции противоречат на разпоредби от процесуалните закони. Аз няма да се спирам на последните, а ще обърна внимание на това, че тази система на практика се проваля, защото вместо да подпомага съдиите и съдебните служители, тя предимно усложнява работата им.

Веднага искам да вмъкна, че системата има и своите положителни попадения – сега например няма как при изготвянето на съдебен акт да се стигне до грешка във вида на акта, номера на делото, годината му, датата на постановяване на акта и съдебния състав, който го е постановил, тъй като

това е информация, която се генерира автоматично от програмата. А знаем подобни грешки до какво водят, като поради различни причини, включително технически, те се допускаха преди от съдиите. За съжаление, поне според мен, с това се изчерпват плюсовете на тази система. Оставам настрана недостатъци и като това, че на места може да се използва търсачката с натискането на бутона Enter, а на други – само с натискане на бутон на мишката. Това са дребни проблеми.

Сериозните недостатъци са в други насоки и те са свързани отново с това как е създадена тази система. Видно от работата с нея е, че нейните създатели може и да са добри програмисти, но не са юристи, конкретно съдии и не са съдебни служители. На първо място те са създали програма, която не е специфично насочена към потребителите и. А потребителите и са както съдиите, така и съдебни служители с различни задължения и потребности. Програмата не прави разлика дали с нея борави съдия, деловодител, секретар, архивар или служител на регистратура например. Като се прибави към това и, че нейният интерфейс изобщо не е удобен за потребителя (user friendly), то е разбираемо защо работата с нея отнема много повече време отколкото старите програми, ползвани от съдилищата. Считам, че независимо от разходите, съдебният съвет трябва да търси опции за оптимизирането на програмата (знам, че се извършват и към момента), но изхождайки на първо място от различния профил на нейните потребители.

На следващо място водещ принцип при работата и следва да бъде минимизиране на действията в ЕИСС, извършвани от всеки отделен потребител, изхождайки от рамките на самите процесуални закони и логиката на тези законодателно уредени процеси. Така не е необходимо по гражданско дело, при избор на вида на крайния акт, който ще се изготвя, в падащото меню да са наблъскани всички възможни опции за съдебни актове, включително и видове присъди например, защото това отнема всеки път излишно време за прегледа им и за избор от много повече видове актове, отколкото е възможно изобщо да бъдат постановени в гражданския процес. По същия начин стои и въпросът с избор и на други актове в хода на процеса – в едно меню се избира например вид на акта – разпореждане, след което отново се отваря падащо меню, съдържащо всички възможни видове разпореждания, определения, решения и т.н. Ето защо считам, че следва да се извърши автоматизиране на процесите и при избор на вид акт - разпореждане например, да се отварят като опция след това само видове разпореждания.

Друг голям недостатък на ЕИСС е това, че тя не е свързана със старите деловодни програми на съдилищата и на практика те продължават да функционират паралелно. Мисля, че възможна опция би било да се помисли и за свързването на ЕИСС с Бюрата за съдимост, включително и автоматизиране на определени действия, като изпращане автоматично на влезли в сила присъди на Бюро съдимост или на различни

постъпили документи, свързани с изпълнението на присъдите – доказателства за заплатена глоба, писма за изпълнения на наказанията и т.н., които са важни за изпълнението на наказанията и имат значение за евентуална бъдеща реабилитация. Естествено, че препращането следва да е автоматично, но след съответната санкция от съдия и да се отразява автоматично в ел. вариант на Бюлетина за съдимост. Въобще не искам и да коментирам въпроса с използването на ел. подписи, особено излишното въвеждане няколко пъти на използвания от потребителя ПИН код при полагането на ел. подпис, след като веднъж този ПИН код е въведен от него и потребителят е допуснат вече вътре в програмата.

Но най-големият проблем на системата ЕИСС е, че в този си вид тя не може въобще да служи за основа на ел. правосъдие у нас. Тя не само на този етап не води до премахване на делата на хартиен носител, но дори удвои и затрудни съдийската работа, защото документите веднъж се приемат електронно в програмата от съдията, а след това се приемат и на хартиен носител. Одобряването от съда на внесено от прокуратурата споразумение от даден вид преди отнемаше примерно 10 минути, а сега за подобно понякога не стига и половин час. И на последно място, ЕИСС отново не се използва като инструмент за изчисляване на реалното натоварване на съдиите и като основа за последващото им разпределение на дела на база на реалната натовареност на всеки докладчик.

Извън изброените дотук проблеми, за които трябва да се търсят решения от съдебния съвет, наред с неравномерната натовареност, базов остава и проблемът с кариерното развитие на съдиите. През годините бяха изпробвани различни варианти на провеждане на конкурсите за повишаване и преместване на съдиите. Естествено тази уредба също е от компетенциите на законодателната власт, но мисля, че е наложително да се търси консенсус за трайни решения на този проблем вътре в съдебната система. Моето лично мнение е, че уредбата към момента, макар и да изхожда от принципно добри разбирания, всъщност не води на практика до добри резултати, защото основно се забавят атестациите (особено от софийските съдилища, които са много натоварени и го казвам като факт, а не като упрек). Смятам, че е разумно да се преосмисли начина, по който следва да се оценяват качествата на магистратите и това следва да се извършва годишно от комисии, избрани от магистрати от непосредствения по-горен съд, които имат пряко наблюдение върху работата на съдията от по-ниското ниво. Тези комисии следва да са различни за всяка година, за да се елиминира възможността за толериране на определени магистрати за сметка на други. Самото оценяване следва да е по зададени ясни критерии за цялата страна и да обхваща всички съдии от по-ниското ниво.

Подобно оценяване на база по-кратък период от време би дало възможност за много по-актуална информация за работата на съдията, а и

комисията би разглеждала по-малък брой дела с оглед по-краткия годишен период. При участие на магистрат в конкурс за повишаване, ще следва да се вземат предвид оценките за работата му от последните пълни три години от различните комисии, които да служат за основа на работата на конкурсната комисия по провеждането на конкурса и подреждането на кандидатите. За да се минимизира възможността за неравно третиране на кандидатите с оглед лични пристрастия на комисиите от горните съдилища по места или просто с оглед различните критерии за оценяване на тези комисии в различните съдилища, то конкурсната комисия ще извършва и собствена преценка на разгледаните и приключени дела, избрани от самата конкурсната комисия и представени от кандидатите. След това ще се изготвя обща оценка за притежаваните от кандидата професионални качества на база оценките от трите последни години на комисиите от горния съд и тази от конкурсната комисия. На база общата оценка ще се изготвя и класирането в конкурса.

По отношение на участието на съдиите в конкурсите за преместване, при липса на повече от един кандидат за даден съд, то провеждането на конкурс е напълно излишно. Такъв може да се провежда по горепосочените критерии само за съдилища, за които има повече от един кандидат за едно място.

В последните години конкурсните процедури са толкова много забавени, че вместо командироването да е изключение за заемане на незаети щатни длъжности и то по необходимост за кратък период до провеждането на конкурс, те са се превърнали в обичайна практика за кариерно развитие. Всички знаем какъв риск и за независимостта на самите командировани съдии крие подобна практика. И макар и пак да е свързано със законодателни промени, то много по-детайлно според мен в ЗСВ следва да бъде уреден този институт, съответно най-вече по отношение на въвеждането на ясен законовоопределен ред, по който да става самото командироване, с оглед много по-ясни критерии от сега посочените. Например може да бъде извършвано командироването по изцяло обективни кумулативни критерии – по старшинство, с оглед професионален стаж и опит, както и оценка от последна атестация (или оценка от комисиите от по-горния съд за последните три години в посочения от мен по-горе вариант). При нежелание за командироване на най-старшия съдия, следващия по-ред и т.н. Това ще сведе до минимум вероятността както да бъдат командировани съдии по субективна преценка на административните ръководители, така и такива, които имат дълъг стаж, но им липсват необходимите професионални знания и умения.

И тъй като стигнах до професионалните знания и умения на съдиите, считам, че съдебният съвет следва да предприеме много по-сериозни мерки за квалификацията на съдиите и съдебните служители.

Понастоящем почти изцяло професионалната квалификация е оставена на свободната преценка на всеки съдия. За съжаление много от колегите или смятат, че знаят всичко, или просто не искат да отделят време за подобна квалификация. За мен винаги най-важният критерий за работата на съдебната система е бил не бързината на разглеждането на делата, а качеството на постановените крайни съдебни актове.

Съдебната система нито е Бърза помощ, нито работи по-добре и качествено, ако изтъкваме като поводи за гордост колко бързо работим, колко голям процент от делата приключваме в тримесечен срок, особено ако законът всъщност ни задължава да ги приключим в такива кратки срокове и ние просто го изпълняваме, а не вършим никакви особени геройства, подвизи и т.н. В този ред на мисли винаги съм считал и евентуално като член на ВСС бих продължил да защитавам позицията си, че качеството на правораздаването е по-важно от количеството и бързината. Макар и аз самият досега винаги да съм разглеждал делата си в разумен срок и да съм изготвял актовете си в предвидените процесуални срокове (дори и като съдия в свръхнатоварен съд), то твърдо считам, че никой съдия не следва да търпи негативи заради евентуално подобно забавяне по някои дела, ако качеството на крайните му актове е несъмнено високо.

Ето защо регулярното повишаване на квалификацията е особено важен въпрос за мен, дори и за сметка на откъсването от разглеждане на дела за определени периоди от време (пък макар и една седмица в годината например). Считам, че следва да бъдат въведени съвместно с НИП задължителни периодични обучения за повишаване на квалификацията по различни теми за всички съдии от районно, окръжно и апелативно ниво, както и естествено административните съдии. Обученията ще следва да се извършват на смесени групи от колеги от различни съдилища според нивото на правораздаване, според разглежданата правна материята и с оглед материално-техническата възможност на НИП. По този начин няма наведнъж и всички съдии от даден съд да бъдат на обучение и да се блокира работата на съда. Обучители ще следва да бъдат естествено съдиите от върховните съдилища. От личен опит знам от участието ми в различни обучения през годините колко не само нови знания се придобиват или други се затвърждават по този начин, но и колко добър повод за контакти и опознаване между самите съдии са подобни обучения. Дори откъсването от гледане на дела за седмица примерно би било позитивно и от психологична гледна точка, като разтоварване от всекидневната работа и откъсване от монотонното ежедневие.

В заключение, Уважаеми колеги, искам искрено да Ви благодаря, че имахте търпението да изчетете тази концепция докрай. Надявам се, че развитите в нея мои виждания и тезиси са предизвикали интерес у Вас и

са добър повод за дебат за състоянието и бъдещето на съдебната система. Мисля, че те дават отговор и на основния въпрос, който много от Вас сигурно още си задават - за моята лична мотивация да приема да бъда издигнат за избран член на Висшия съдебен съвет от състава на съдиите.

Започнах с това, че моята професионална мечта винаги е била да бъда съдия и да работя в името на законността и справедливостта, за да дам своята лепта за това да живеем в правово и цивилизовано общество. Макар при настоящата законова редакция ВСС да е постоянно действащ орган, което определено би ме откъснало от съдийската работа за период от пет години, бих бил много щастлив, ако след тези пет години се върна на мястото си като редови съдия и да нямам повод да се срамувам да Ви погледна в очи. Само тогава към мечтата ми ще се прибави и радостта и гордостта, че през този петгодишен период съм помогнал по някакъв начин за това съдебната системата да функционира по-добре. Сигурен съм, че разрешаването на проблемите в нея не е невъзможно, независимо от тяхната сложност и интензитет. А само съдебна система, която е справедлива и полезна на обществото, може да бъде повод за гордост у всеки един от нас - българските съдии.

27.04.2022 г.

гр. Пазарджик

С уважение:

/Красимир Лесенски/